

BIBLIOTECA *MARCEL·LÍ DOMINGO*

Recull de premsa local i comarcal

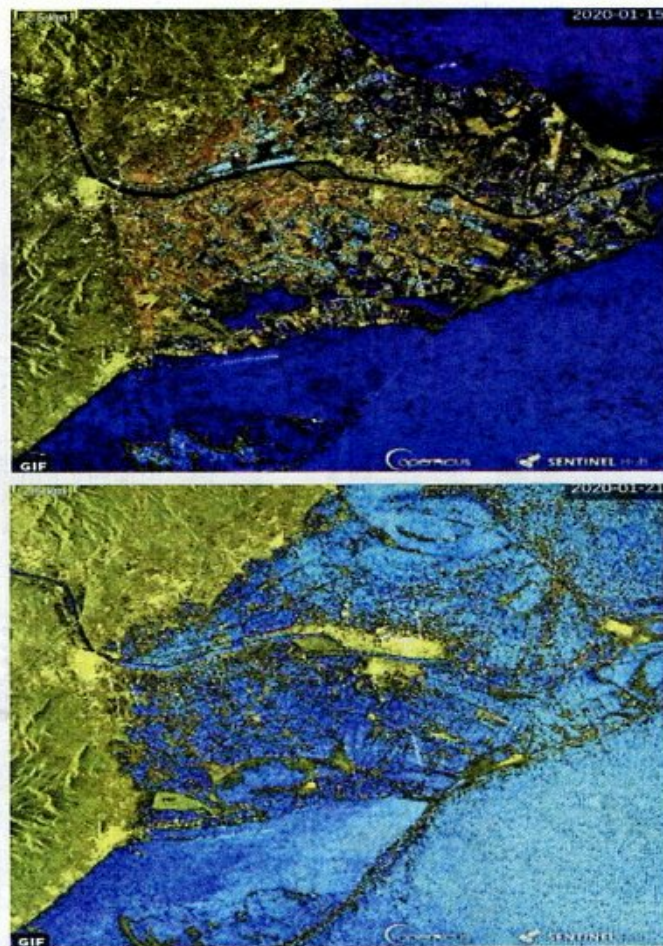
El delta de l'Ebre i les causes de la seva desaparició

És patrimoni principal dels que hi viuen però a la vegada és la zona humida més gran del sud d'Europa i, per tant, Patrimoni de la Humanitat

Les administracions s'han de posar «mans a l'obra» i cal parlar menys i tirar endavant les prevencions corresponents per evitar que desaparegui

Des de fa anys, en els meus articles al *Diari* i en altres publicacions, vaig reincidint en el retrocés

continuat del delta de l'Ebre. Si no s'hi apliquen remeis immediats, el Delta quedarà reduït al que era en temps dels àrabs, quan la Mediterrània arribava pràcticament al castell d'Amposta. Es tracta d'un accident geogràfic que es va anar engrandint durant els darrers tres segles a mesura que les riuades arrossegaven sorres a la desembocadura. Anteriorment el Delta era molt més petit perquè les terres de l'interior estaven poblades de grans boscos i les riuades desplaçaven pocs sediments. Va anar creixent quan es van cremar durant els segles XVI i XVII grans zones de carrasques de la seva conca per ser aprofitades pel pasturatge i l'agricultura. Va continuar creixent quan a les zones del Baix Aragó i Catalunya es produí una gran eclosió demogràfica a les darreries del segle XIX, coincidint amb l'obligació de desinfectar les aigües de beure d'ús familiar; les grans mortaldats infantils es reduïren tant que les poblacions de l'interior creixeren fortament. Els seus joves, tots ells dedicats a la pagesia, hagueren de treballar noves terres que sempre havien estat ermes. Es desermaren milers d'hectàrees, es construïren marges de pedra seca per subjectar les terres i aplanar els terrenys de conreu, i en ploure fort s'es-corregueren part d'aquestes que anaren a parar, barrancs avall, al riu Ebre. Consegüentment amb només 60 anys s'engrandí tant com havia crescut durant segles. I així l'any 1920 el Delta arribà a la seva màxima extensió. Des de llavors, ha anat retrocedint any rere any, com a conseqüència de dos fenòmens; la construcció

d'embassaments i la reducció de sorres aportades al mar. A les parets dels embassaments s'aturaven els sediments aturats i quedaven dipositats al fons dels pantans. I quan les terres desermades es consolidaren a les feixes treballades, també els arrossegaments foren molt inferiors.

La memòria de les persones ens fa creure que tot és igual com nosaltres ho hem viscut o hem vist durant la nostra vida. Al delta de l'Ebre, la nostra memòria, com la degradació ha estat tan gran, l'hem vist retrocedir any rere any. Recordo els anys 60 del segle passat que igual al Trabucador, l'illa de Buda, com a la Marquesa, o sigui a la dreta i a l'esquerra, era totalment diferent del que era la setmana passada. La platja de l'Auet tenia entre 200 i 300 metres més de llengua sorrenca que l'actual, per on descorria el camí que anava a les Salines o al Trabucador. Aquest camí es va desplaçant de cara a la Ràpita, o sigui a la mar tancada, quan el mar es menja cada any uns quants metres de platja. Si no s'hi posa remei d'aquí a pocs anys, haurà desaparegut la platja de l'Auet i les aigües marines entraran als arrossars com hem vist aquests dies com a conseqüència del greu temporal Glòria.

Fa 200 anys, al Delta hi vivia poca gent. Era un gran canyissar, erm, ple de mosquits i salvatgines i amb la dissecció es van construir les grans bancalades

regades pels dos canals, el de la dreta i el de l'esquerra, que aporten entre els dos uns 40 metres cúbics per segon. Amb un gran sacrifici d'emigrants arribats de la comarca dels Ports, de València i d'Ucraïna, junt amb la poca població autòctona, van plantar arròs, edificar els pobles i construir una nova vida havent creat una comunitat avui consolidada i que es veu atacada per l'ímpetu de la mar. Les tempestats anaven desfent les puntes però ara ja inunden els camps i els destrueix els conreus.

El canvi climàtic hi té molt a veure. Tinc registrats en els meus llibres d'història les santimiquelades. Cada dos o tres anys entre finals de setembre, fins a final d'octubre, queien grans pluges a les nostres comarques que sovint causaven desastres importants als conreus, als pobles i fins i tot causaven morts. Però l'extraordinari és veure aquest fenomen agreujat per la neu, el vent i l'aigua al mes de gener. El canvi climàtic causa estralls arreu i en qualsevol moment de l'any però el delta de l'Ebre, ara més que mai, cal protegir-lo. És patrimoni principal dels que hi viuen però a la vegada és la zona humida més gran del sud d'Europa i per tant patrimoni de la Humanitat. Les administracions s'han de posar «mans a l'obra» i cal parlar menys i tirar endavant les prevencions corresponents per evitar la seva desaparició.

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

